

סדר

תוספתא יומית

בהגהה חדשה לפי גסחאות מדיקות ובנקוד מלא

כפי תקנת והדרכת

מרן מוהרא"ש שליט"א

הלמוד לשבוע פרשת עקב (יד אב - כ' אב)

שביעית (ו-ח) **תרומות** (א-ד)

יום ראשון - יד אב - שביעית פרק ו', עמוד ב

יום שני - טו אב - שביעית פרק ז', עמוד ה

יום שלישי - טז אב - שביעית פרק ח', עמוד יג

יום רביעי - יז אב - תרומות פרק א', עמוד יז

יום חמישי - יח אב - תרומות פרק ב', עמוד כג

יום שישי - יט אב - תרומות פרק ג', עמוד כה

יום שבת - כ' אב - תרומות פרק ד', עמוד לו

יום ראשון, יד אב

מַסְכַּת שְׁבִיעִית פָּרָק שִׁישִׁי

א. שְׁבִיעִית – נִתְּנָה לֵאכִלָּה לְשִׁתְיָה וּלְמִיכָה, לֵאכּוֹל דְּבָר שְׁדַרְבּוּ לֵאכֹל, וְלִשְׁתּוֹת דְּבָר שְׁדַרְבּוּ לְשִׁתּוֹת, וְלִסּוּף דְּבָר שְׁדַרְבּוּ לִסּוּף. בֵּיצֵד לֵאכֹל דְּבָר שְׁדַרְבּוּ לֵאכֹל? אִין מְחִיבִין אוֹתוֹ לֵאכֹל קְנוּבַת שֶׁל יֶרֶק, וְלֹא פֶת שְׁעִפְשָׁה, וְלֹא תַבְשִׁיל שְׁעֵבֵר צוֹרְתוֹ. בֵּיצֵד לְשִׁתּוֹת דְּבָר שְׁדַרְבּוּ לְשִׁתּוֹת? אִין מְחִיבִין אוֹתוֹ לְהִיּוֹת גּוֹמֵעַ אַנְיָגְרוֹן וְאַסְנָגְרִין, וְלִשְׁתּוֹת יַיִן בְּשִׁמְרִיו:

ב. הַחוּשֵׁשׁ בְּגֵרוֹנוֹ – לֹא יַעֲרַעְנוּ שְׁמוֹן, אֲבָל נוֹתֵן שְׁמוֹן הַרְבֵּה לְתוֹךְ אַנְיָגְרוֹן וּבּוֹלֵעַ. הַחוּשֵׁשׁ בְּשִׁנּוּי – לֹא יִגְמַע בְּהֵן אֶת הַחֲמִין וְיִהְיֶה פּוֹלֵט, אֲבָל מְגַמֵּעַ וּבּוֹלֵעַ וּמְטַבִּיל כְּדַרְבּוּ וְאַיִנו חוּשֵׁשׁ:

ג. כיצד לסוּף דְּבַר שְׁדַרְבּוּ לְסוּף? סוּף אָדָם שֶׁמֶן עַל גְּבִי מִכְתּוֹ, וּבְלֶבֶד שֶׁלֹא יִטּוֹל בְּמוֹף וְיִתֵּן עַל גְּבִי מִכְתּוֹ. הַחֹשֶׁשׁ בְּרֹאשׁוֹ, וְכָל מִי שֶׁעָלוּ בּוֹ הַטְּטִיִּין – סוּף אֶת הַשֶּׁמֶן וְאִין סוּף יִיזוּ וְחִמְיִין, שֶׁהַשֶּׁמֶן – דְּרַבּוּ לְסִיכָה, יִיזוּ וְחִמְיִין – אִין דְּרַבּוּ לְסִיכָה:

ד. יִיזוּ שֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁנִּפְּל לְתוֹף הַמּוֹרִים – צְרִיף לְבַעַר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: הָרִי הוּא כְּמַבְעַר. נוֹתֵן אָדָם דְּבִלָּה וּנְגֵרוֹנְרוֹת לְתוֹף הַתְּבָשִׁיל, כְּדֶרֶךְ שְׁנוֹתָן אֶת הַתְּבָלִין, וְלֹא יִסְחָטֵם לְהוֹצִיא מֵהֶן מִשְׁקִיִּין, וּבַתְּבָלִין – מִתֵּר מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְלֹאכְתָּן. צוֹרֵר אֶת הַתְּבָלִין וְנוֹתֵנָן לְתוֹף הַתְּבָשִׁיל, אִם בְּטַל, טַעֲמִין – מִתְרִים, וְאִם לָאוּ – אִסּוּרִין:

ה. אִין עוֹשִׂין אֶת הַיִּין אֶלּוֹנְתִית, וְאֶת הַשֶּׁמֶן עֶרֶב, וְאִם עָשָׂה אֶת הַיִּין אֶלּוֹנְתִית וְאֶת הַשֶּׁמֶן עֶרֶב – סוּף אֶת הַשֶּׁמֶן וְאִין סוּף מִיִּין וְחִמְיִין. שֶׁהַשֶּׁמֶן – דְּרַבּוּ לְסִיכָה, וְיִיזוּ וְחִמְיִין – אִין דְּרַבּוּ לְסִיכָה:

ו. לֹא יִתֵּן אָדָם שֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית עַל גְּבִי מִכְתָּא שֶׁל שֵׁשׁ לְהַתְעַגֵּל עֲלֶיהָ. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מִתֵּיר שֶׁמֶן שֶׁל

שְׁבִיעִית. אֵין סְכִין אוֹתוֹ בְּיָדִים טְמֵאוֹת. נִפְל עַל בְּשָׂרוֹ –
מִשְׁפָּשְׁפוֹ אִפְלוּ בְּיָדִים טְמֵאוֹת:

ז. שְׁמֵן שֶׁל שְׁבִיעִית – אֵין חוֹסְמִין בּוֹ תַנּוּר וְכִירִים. וְאֵין סְכִין
בּוֹ מִנְעֵל וְסַנְדָּל. לֹא יִסוּד אֶת רַגְלוֹ שְׁמֵן וְהוּא בְּתוֹךְ מִנְעֵל. וְלֹא
יִסוּד אֶת רַגְלוֹ וְהוּא בְּתוֹךְ סַנְדָּל. אֲבָל סָד אֶת רַגְלוֹ וְנִתְנָה
לְמִנְעֵל. סָד אֶת רַגְלוֹ וְנִתְנָה לְסַנְדָּל. סָד אָדָם אֶת עֲצָמוֹ שְׁמֵן
שֶׁל שְׁבִיעִית, וּמִתְעַגֵּל עַל גְּבִי קַטְבֵּלְיָא חֲדָשָׁה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ:

ח. אֵין מִפְטָמִין שְׁמֵן שֶׁל שְׁבִיעִית. אֲבָל לוֹקְחִין שְׁמֵן עֶרֶב
לְסִיכָה מִכָּל מְקוֹם. שְׁמֵן שֶׁל שְׁבִיעִית – אֵין נוֹתְנִין אוֹתוֹ לְתוֹךְ
הַמְדוּרָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: טוֹבֵל בְּהֵן עֵץ, וְנִתְנָה לְתוֹךְ מְדוּרָה.
מְסִיקִין בְּנֶפֶת וּבִזְגִין שֶׁל שְׁבִיעִית. אֲבָל אֵין מְדִלְקִין בְּאַגְוִזִים,
וְאֵין מְסִיקִין בְּזִיתִים:

ט. אֵין מוֹכְרִין פְּרוֹת שְׁבִיעִית: לֹא בְּמִדָּה, וְלֹא בְּמִנְיָן, וְלֹא
בְּמִשְׁקָל. וְלֹא יִהְיֶה מוֹדֵד אֶת הַחֲבִית וּמוֹכְרָהּ כְּמוֹת שְׁהִיא.
כְּלִפְלָה, וּמוֹכְרָהּ כְּמוֹת שְׁהִיא. אֲלֵא אוֹמֵר לוֹ: 'חֲבִית זוֹ אֲנִי
מוֹכֵר לָךְ בְּדִינָר', כְּלִפְלָה זוֹ אֲנִי מוֹכֵר לָךְ בְּטָרִיסִית:

י. לא ימלא את הכלכלה ויוצא ומוכרה בשוק. אף בשאר שני שבוע – אסור, שזו דרך הרמיות:

יא. בית שפאי אומרים: אין מוכרין פרות שביעית במעות, אלא בפרות, כדי שלא יקח בהן קרדם. ובית הלל מתירין. אין מוכרין פרות שביעית לחשוד על השביעית, אלא מזון שלש סעודות. במה דברים אמורים? בדבר המתקנים. אבל דבר שאין מתקנים, אפלו מאה סעודות – מתר:

יב. אין מוכרין ואין לוקחין מן הכותי ומן הנכרי פרות שביעית. אחרים אומרים: מוכרין לכותי עד ארבע אפרות:

יג. הלוקח מן הנחתום כפר בפונדיון, ואמר לו: 'שאלקט ירקות שדה ואביא לך' – מתר. רבי יהודה ורבי נחמיה אוסרין:

יד. המשה שהיו מלקטין ירק – לא יחא אחד מוכר לכלם, אלא אחד מהן מוכר שלו ושלחן. המשה אחין שהיו מלקטין ירק – אחד מוכר על ידי בלן, ובלבד שלא יעשוהו פלטר:

טו. חֲנֻנִי שֶׁהָיָה מְגִדֵּל יָרֵק שֶׁל שְׁבִיעִית - לֹא יֵהָא מְחַשֵּׁב
שְׁכָרוֹ מִיָּרֵק, אֲלָא מְחַשֵּׁב הוּא מִיּוֹן וּמִשְׁמֹן, שְׁכָר בְּטָלָה:

טז. לֹא יֹאמֵר אָדָם לְחִבְרוֹ: 'הֵעֵלָה אֶת הַפְּרוֹת אֵלָיו לִירוּשָׁלַיִם
לְחֵלֶק'. אֲלָא אוֹמֵר לוֹ: 'הֵעֵלָם שְׁנֵאֲכֹלֶם בִּירוּשָׁלַיִם וְשִׁנְשַׁתָּה אֲנִי
וְאִתָּה'. וְכֵן לֹא יֹאמֵר אָדָם לְעַנִּי: 'הִילָךְ סָלַע זֶה וְהִבֵּא לִי לְקַט
הַיּוֹם'; 'הִבֵּא לִי שְׂכָחָה הַיּוֹם'; 'הִבֵּא לִי פֶּאֶה הַיּוֹם'. אֲלָא אוֹמֵר
לוֹ: 'בְּלִקְטָה שְׂתִבִּיא הַיּוֹם'; 'בְּפֶאֶה שְׂתִבִּיא הַיּוֹם':

יז. וְכֵן מִי שֶׁהִיָּתָה בְּיָדוֹ סָלַע שֶׁל שְׁבִיעִית, וּמִבְּקֵשׁ לְקַח בָּהּ
חֵלֶק - הוֹלִיךְ אֲצֵל חֲנֻנִי וְאוֹמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי בְּזַח פְּרוֹת, וְנוֹתֵן לוֹ.
וְהִלָּה אוֹמֵר לוֹ: 'הֲרִי פְרוֹת הָאֵלֹהִים נְתוּנִין לְךָ בְּמִתְנָה'. וְהִלָּה
אוֹמֵר: 'הֲרִי סָלַע נְתוּן לְךָ בְּמִתְנָה'. וְהוּא נוֹתֵן לוֹ חֵלֶק בְּמִתְנָה.
פְּרוֹת שְׁבִיעִית - אֵין לֹקְחִין בָּהֶן מִיָּם וּמִלָּח. רַבֵּי יוֹסִי אוֹמֵר:
לֹקְחִין בָּהֶם מִיָּם וּמִלָּח:]

יח. פְּרוֹת שְׁבִיעִית - אֵין נוֹתְנִין אוֹתָן, לֹא לְתוֹךְ הַמְּשֻׁרָה, וְלֹא
לְתוֹךְ הַכְּבוֹסָה. רַבֵּי יוֹסִי אוֹמֵר: נוֹתְנִין אוֹתָן לְתוֹךְ הַכְּבוֹסָה.

החפורין, והגמליז, והספנין, שהיו עושין בשביעית, שכרן –
שביעית:

יט. זיתים של שביעית – אין עושין אותן בקתבי¹. רבן שמעון
בן גמליאל מתיר. רבן גמליאל ובית דינו התקינו, שיהיו עושין
אותן בקותב. רבי יהודה אומר: טוחנן ברחים שלא נטחן בה
בשאר שני שבוע. רבי שמעון אומר: פותש ומקפה בערבה:

כ. ענבים של שביעית – אין דורכין אותן בגת, אבל דורכין
אותן בערבה. רבי יהודה אומר: דורכין ביד, בחבית. תאנים
של שביעית – אין עושין אותן דבלה, אבל עושין אותן
גרוגרות. רבי יהודה אומר: ממעד ומנגב ביד:

כא. מפררין רמוזין לעשותן פרד². וסוחטים ענבים לעשותן
צמוקים. אין לוקחין תרומה בדמי שביעית, שלא יביאוה לידי
פסול. ורבי שמעון מתיר:

¹ עין גדול שנותנים על הזיתים בבית חבד, ואסור, דתנהו כדרך הבוצרים.

² שמוציא לחלוחית הרמון ונעשה כמו צמוקים בענבים.

יוֹם שְׁנִי, טו אָב

מִסְפַּקַת שְׁבִיעִית פָּרָק שְׁבִיעִי

א. אִין מְחַלְלִין מַעֲשֵׂר שְׁנִי עַל פְּרוֹת שְׁבִיעִית. וְאִם חִלְלוּ – יֵאָכְלוּ בְּחֵמוֹר שְׁבִיעִית. פְּרוֹת שְׁבִיעִית וּפְרוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁנֵתָעֲרְבוּ – יֵאָכְלוּ בְּחֵמוֹר שְׁבִיעִית. פְּרוֹת שְׁבִיעִית שֶׁלֹּקַח בְּהֵן דְּבָרִים אַחֲרִים – יֵאָכְלוּ בְּחֵמוֹר שְׁבִיעִית. פְּרוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנִי שֶׁלֹּקַח בְּהֵן דְּבָרִים אַחֲרִים – יֵאָכְלוּ בְּחֵמוֹר שְׁבִיעִית.

ב. חֵמוֹר בְּשְׁבִיעִית שְׁאִין בְּמַעֲשֵׂר שְׁנִי, וּבְמַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁאִין בְּשְׁבִיעִית. שְׁהַשְׁבִּיעִית עֲשֵׂה בָּהּ אֶת הַמִּפְקָר – בְּשֵׁמוֹר. וּפְסֻלַת אוֹכְלִין – בְּאוֹכְלִין. וְאוֹכְלֵי אָדָם בְּאוֹכְלֵי בְּהֵמָה. וְקַלְפֵי אַגֻּזִים וְקַלְפֵי רְמוֹנִין בְּיוֹצֵא בְּהֵן, מֵה שְׁאִין בְּן בְּמַעֲשֵׂר שְׁנִי.

ג. שְׁבִיעִית – מִתְחַלֶּלֶת עַל הַכֹּל. וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי – אִין מִתְחַלֶּלֶת אֲלָא עַל הַמְּעוֹת בְּלִבָּהּ. שְׁבִיעִית – מִתְבַּעֶרֶת מִכָּל מִיֵּן וּמִיֵּן.

ומעשר שני - כל המינים מתבצעים באחד. שביעית - היא ודמיה אסורין. ומעשר שני - או הוא או דמיו אסורין. שביעית - אין לוקחים בה זבחי שלמים, מה שאין כן במעשר שני:

ד. חמר במעשר שני, שמעשר שני - קונה את הקנקן ואוסר דמיו. ערובין³, ספק ערובו - כל שהוא, ומעון חמש, ומעון ודוי, ואסור לאונן, ולא התר לאכילה אלא בפדיון, ואין מדליקין בו את החר, מה שאין כן בשביעית:

ה. אחד שביעית ואחד מעשר שני - מחללין אותו על חיה ועוף, ועל בהמה בעלת מום, בין חיים ובין שחוטין; דברי רבי. וחכמים אומרים: לא אמרו, אלא בזמן שהן שחוטין:

ו. אחד שביעית ואחד מעשר שני - אין פורעין מהן מלוח וחוב. אין משלמין מהן גמולין, ואין פודין בהן שבויו, ואין עושין בהן שושבינות, ואין פוסקין מהן צדקה. אבל משלימין מהן דבר של גמילות חסדים, וצריכין להודיע, ונותנין אותן לחבר עיר בטובה:

³ שנתערב מעשר שני בחליו.

ז. שְׁלֹשׁ אַרְצוֹת לְבַעוֹר: יְהוּדָה, וְעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, וְהַגָּלִיל. שְׁלֹשָׁתָן – שֶׁל שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ אַרְצוֹת. לָמָּה הִזְכְּרוּ הָהָר הָעֵמֶק וְהַשְּׂפֵלָה? לְפִי שְׂאִין אוֹכְלִין מִבְּהָר עַל שְׁבַעֲמָק, וְלֹא מִבְּעֵמֶק עַל שְׂבַחָהּ. אֲלֵא: הָר וְהוֹרוּ, עֵמֶק וְעֵמָקוֹ, שְׂפֵלָה וְשְׂפֵלָתוֹ:

ח. וּבְסוּרֵיָא – לֹא אָמְרוּ שְׁלֹשׁ אַרְצוֹת, אֲלֵא: אוֹכְלִין מִן הַרְאֲשׁוֹן, עַד שְׂיִכְלָה הָאֲחֵרוֹן שְׂבַחָהּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ שְׁלֹשׁ אַרְצוֹת – אֲלֵא בִיהוּדָה. וּשְׂאֵר כָּל אַרְצוֹת – אוֹכְלִין וְהוֹלְכִין עַד שְׂיִכְלָה מִבֵּית-אֵל וּמִגְּדֵרָה שֶׁל קַמְרִין. אֵיזָה הוּא הָר שְׂלָהָ? זֶה הָר הַמְּלֻדָּה. שְׂפֵלָה? זֶה שְׂפֵלַת דְּרוֹם. לוֹד – עֵמֶק שְׂלָהָ מַעֲיִן גְּדִי וְעַד יְרִיחוֹ:

ט. אֵיזָה הוּא עֵמֶק שְׂבַגְלִיל? כַּגֹּן גִּזְמוֹר וְחִבְרוֹתֵיהָ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵיזָה הוּא הָר שְׂבַעֲבֵר הַיַּרְדֵּן? כַּגֹּן חָרִים וּכְמֵרוֹגְדֵר וְחִבְרוֹתֵיהָ. שְׂפֵלָה שְׂלָהָ – חֲשַׁבּוֹן וְכָל עֲרֵיָה שְׂבַמִּישׁוֹר, דִּיבּוֹן וּבְמוֹת כָּעַל וּבֵית כָּעַל מְעוֹן. עֵמֶק שְׂלָהָ – כַּגֹּן בֵּית נְמֵרָה רְמַתָּה וְחִבְרוֹתֵיהָ. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: סִימֵן לְהָרִים – מִיִּלִּין. סִימֵן לְעֵמָקִים – דְּקָלִים. סִימֵן

לנחלים – קנים. סימן לשפלים – שקמים. אף על פי שאין ראיה לדבר – זכר לדבר (מלכים-א י, כז): "ואת הארזים נתן בשקמים אשר בשפלה לרב":

י. אוכלין מבית-המלך עד שיכלה מבית-אל. אף על פי שאין ראיה לדבר, זכר לדבר (בראשית מט, כז): "בנימין זאב וטרף" – זו ארצו שחוטפת. "בבקר יאכל עד" – זו יריחו שמקדמת. "ולערב יחלק שלל" – זה בית-אל שמאחרת. אוכלין בדבילה – עד שיכלו סגריות. ובני גליל העליון – עד שיכלו לופסי בית דגן וחברותיה. בגליל התחתון – עד שיכלו אהונות של טובייתא:

יא. אוכלין בפתאנה – עד שיכלו בני בית-היני. אמר רבי יהודה: לא הזכרו פני בית-אזני אלא למעשרות בלבד. פני בית-אזני ואהיני טובייתא – תיבין במעשרות. ואין אוכלין על הספיהין שבעכו. רבי יוסי אומר: אוכלין על הספיהין שבעכו, ועל הדיפרא, אבל לא על סתוניות. רבי יהודה אומר: אף על

סְתוּנֵיזוֹת. רַבֵּי יוֹסֵי אוֹמֵר: דִּיפְרָה שְׁבַפְרָה, עַד שֶׁלֹּא כָּלָה חֲקוּיָא
- אוֹכְלִין עֲלֶיהָ:

יב. אוֹכְלִין בְּעֵנָבִים - עַד שֶׁיִּכְלָה דְלִיזוֹת שְׁבֹאכָל. אִם יֵשׁ אִפְּיֵל
מִהֶן - אוֹכְלִין עֲלֵיהֶן. וְשֹׂאֵר כָּל אֲרָצוֹת, אֶחָד לְחֶרֶבִין לְיֹתִים
וְלִתְמָרִים. אוֹכְלִין בַּיֹּתִים - עַד שֶׁיִּכְלָה הָאֲחֵרוֹן שְׁבַתְקוּעַ. רַבֵּי
אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אִפּ עַל גּוֹשׁ חֶלֶב, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה עָנִי יוֹצֵא
וְלֹא יִהְיֶה מְבִיא רְבַע, בֵּין מְרֵאשׁוֹ וּבֵין מִתְחַתֵּיו. אוֹכְלִין
בְּתֵמָרִים - עַד שֶׁיִּכְלָה הָאֲחֵרוֹן שְׁבַצְעַר. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן
גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אוֹכְלִין עַל מַה שְׁבַכִּיפִין, וְאִין אוֹכְלִין עַל מַה
שְׁבַשִּׁיזִין. וְשֹׂאֵר כָּל פְּרוֹת הָאֵילָן, כְּגוֹן: הָעֵגוּסִים,
וְהַקְרוּסְמִילִין, וְהַפְרוּדִין, וְהָעוֹרְדִין - אוֹכְלִין מִמֶּה שְׁבַהֵר עַל
שְׁבַעֲמֶק, וּמִמֶּה שְׁבַעֲמֶק עַל שְׁבַהֵר. רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר
אוֹמֵר: כֵּלָן כְּחֶרֶבִין, אוֹכְלִין עֲלֵיהֶן - עַד שֶׁתֵּרַד רְבִיעָה שְׁנֵינָה.
אִין אוֹכְלִין עַל הַיֶּרֶק שֶׁל בֵּית-שְׁלָחִין, לְפִי שֶׁאִינוּ כָּלָה:

יג. שְׂרָשֵׁי קוֹלְסֵי כְּרוּב שְׂיָבְשׁוּ - אֲסוּרִין בְּהִנָּאָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן
 אָמַר: קוֹלְסֵי כְּרוּב, אַף עַל פִּי שְׂיָבְשׁוּ - אוֹכְלִין עֲלֵיהֶן. פִּיּוּצָא
 בּוֹ: מִגִּבְבֵי כְּיָבֵשׁ - צְרִיף לְבָעֵר:

יד. מֵאֵימָתִי פּוֹרְשִׁין מִשְׁבִּילֵין שְׁבַעֲדוֹת? מִשְׁתַּרְדַּד רְבִיעָה שְׁנֵיחָ.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנֵי שְׁתֵּי שָׁנִים כְּתֻקָּנָן.
 עֲבָשׁוּ שְׁנַתְקַלְקְלוּ שָׁנִים, אֲפִלּוּ לֹא יָרַד אֵלָא גֶשֶׁם אֶחָד בְּלֵבַד -
 צְרִיף לְפָרֵשׁ. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: גֶּשְׁמִים שְׂיָרְדוּ
 שְׁבַעֲהָ יָמִים, זֶה אַחַר זֶה וְלֹא פְסָקוּ - יֵשׁ בְּהֵן כְּדֵי רְבִיעָה
 רֵאשׁוּנָה:

יום שלישי, טז אב

מסכת שביעית פ"ק שמיני

א. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיָה שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין יוֹשְׁבֵין עַל פְּתַחֵי עִירוֹת, כֹּל
 מִי שְׁמָכִיא פְּרוֹת כְּתוּף יָדוּ - נוֹטְלִין אוֹתָן מִמֶּנּוּ, וְנוֹתְנִין לוֹ

מהן מזון שלש סְעוּדוֹת. וְהִשְׁאָר - מְכַנְּסִין אוֹתוֹ לְאוֹצֵר שְׁפָעִיר:

ב. הַגִּיעַ זְמַן תְּאֵנִים - שְׁלוּחֵי בַּיִת דִּין שׁוֹכְרִין פּוֹעֲלִין וְאוֹרִין אוֹתָן, וְעוֹשִׂים אוֹתָן דְּבַלְהָ, וּמְכַנְּסִין אוֹתָן לְאוֹצֵר שְׁפָעִיר. הַגִּיעַ זְמַן עֲנָבִים - שְׁלוּחֵי בַּיִת דִּין שׁוֹכְרִין פּוֹעֲלִין וּבוֹצְרִין אוֹתָן, וְדוֹרְכִין אוֹתָן בְּגֵת, וְכוֹבְשִׁין אוֹתָן בְּחֻבּוֹת, וּמְכַנְּסִין אוֹתָן לְאוֹצֵר שְׁפָעִיר. הַגִּיעַ זְמַן זֵיתִים - שְׁלוּחֵי בַּיִת דִּין שׁוֹכְרִין פּוֹעֲלִין וּמוֹסְקִין אוֹתָן, וְעוֹמְנִין אוֹתוֹ בְּבֵית הַבַּד, וְכוֹנְסִין אוֹתָן בְּחֻבּוֹת, וּמְכַנְּסִין אוֹתָן לְאוֹצֵר שְׁפָעִיר, וּמְחַלְקִין מֵהֶן עֲרְבֵי שְׁבֵתוֹת, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בֵּיתוֹ:

ג. הַגִּיעַ זְמַן שְׁעַת הַבְּעוּר - עֲנִיִּים אוֹכְלִין אַחַר הַבְּעוּר אֲבָל לֹא עֲשִׂירִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֶחָד עֲנִיִּים וְאֶחָד עֲשִׂירִים - אוֹכְלִין אַחַר הַבְּעוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: עֲשִׂירִים - אוֹכְלִין מִן הָאוֹצֵר אַחַר הַבְּעוּר:

ד. מִי שֵׁישׁ לוֹ פְּרוֹת שְׁבִיעִית, הַגִּיעַ שְׁעַת הַבְּעוּר - מְחַלֵּק מֵהֶן לְשִׁכְנָיו וְלְקִרְוָיו וְלִזְדֻדְעָיו, וּמוֹצִיא וּמַנִּיחַ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ, וְאוֹמֵר:

אחינו בית ישראל, כל מי שצריך לפזל יבא ויפול, חוזר ומכנים לתוך ביתו, ואוכל והולך עד שעה שיכלו:

ה. הקפת החנות – משמטת; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: אינה משמטת. אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה – בכותב מעות, ודברי חכמים – בכותב פרות:

ו. כתבת אשה, פגמה וזקפה – הרי זו משמטת. פגמה ולא זקפה, זקפה ולא פגמה – הרי זו אינה משמטת:

ז. המלוה את חברו על המשכון, אף על פי שהחוב מרבה על המשכון – הרי זו אינו משמט. המלוה את חברו על המשכון, או בשטר שיש בו אפותיקי – הרי זה אינו משמט:

ח. וכשם שהשביעית משמטת מלוה – כך שביעית משמטת שבועה. שנאמר (דברים טו, ב): "וזה דבר". דבר שהשביעית משמטתו – משמטת שבועתו. ודבר שאין השביעית משמטתו – אין משמטת שבועתו. רבי שמעון אומר: הוא משמיט, ואין

יִרְשִׁין מִשְׁמִיטִין, שְׁנֵאָמַר (שָׁם): "שָׁמוּט כָּל בַּעַל מִשָּׂה יָדוֹ אֲשֶׁר יִשָּׂה בְּרַעְהוּ":

ט. רבי יהודה אומר: פְּרוּזְבוּל הַמְקַשֵּׁר, דִּינִין חוֹתְמִין מִבְּפָנִים, וְהַעֲדִים מִבְּחוּץ. אָמְרוּ לוֹ: אֵין מַעֲשָׂה בֵּית דִּין צָרִיכִין קִיּוּם:

י. הַמִּשָּׂה שְׁלוֹו בְּשֹׁטֵר אֶחָד, כָּל מִי שֵׁישׁ לוֹ קָרַע – כּוֹתְבִין עָלָיו פְּרוּזְבוּל. וְכָל מִי שֵׁאִין לוֹ קָרַע – אֵין כּוֹתְבִין עָלָיו פְּרוּזְבוּל. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אֶפְלוֹ אֶחָד שֵׁישׁ לוֹ קָרַע – כּוֹתְבִין עָלָיו פְּרוּזְבוּל. לְלוֹה קָרַע, וְלַמְלוֹה אֵין קָרַע – כּוֹתְבִין עָלָיו פְּרוּזְבוּל. לוֹ אֵין קָרַע, וְלַעֲרֵבִין לוֹ קָרַע – כּוֹתְבִין עָלָיו פְּרוּזְבוּל. עֲצִיץ נָקוּב – כּוֹתְבִין עָלָיו פְּרוּזְבוּל, וְשֵׁאִינוֹ נָקוּב – אֵין כּוֹתְבִין עָלָיו פְּרוּזְבוּל. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אִם שֵׁאִינוֹ נָקוּב – כּוֹתְבִין עָלָיו פְּרוּזְבוּל. רַבִּי הֲצַפִּית אָמַר: כּוֹתְבִין לְאִשָּׁה עַל נִכְסֵי בַּעְלָהּ:

יא. אֵימְתִי כּוֹתְבִין פְּרוּזְבוּל? עֲרַב רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. כְּתָבוּ עֲרַב רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, אִם עַל פִּי שְׁחוֹזֵר וְקָרְעוֹ לְאַחַר מִכֵּן – גּוֹבֵה עָלָיו וְהוֹלֵךְ אֶפְלוֹ לְזִמָּן

מַרְבָּה. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: כָּל מַלְוָה שֶׁלְאַחַר פְּרוּזָבוּל – הָרִי זֶה אֵינוֹ מִשְׁמֹט:

יב. הַגְזֵלָן, וְשֶׁחֶלְוָה מְעוֹתָיו כְּרַבִּית שֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה, וְהַחֲזִירוּ גְזֵלָן – אֵין מְקַבְּלִין מִהֶן. כָּל הַמְקַבֵּל מִהֶן – אֵין רוּחַ חַכְמִים נוֹחַה הַיָּמִינוּ:

יום רביעי, יז אב

מסכת תרומות פרק ראשון

א. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: חֲרַשׁ שֶׁתָּרַם – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּבָנָיו שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוֹדְגָדָה שֶׁהָיוּ חֲרָשִׁים, וְהָיוּ כָּל הַמְתָּהֲרוֹת שֶׁבִירוּשָׁלַיִם נִעְשׂוֹת עַל גַּבָּם. אָמְרוּ לוֹ: מַשָּׂם רְאִיחָה? מְתָהֲרוֹת – אֵין צְרִיכוֹת מִחֲשָׁבָה, וְנִעְשׂוֹת עַל גַּב חֲרַשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן. תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת – צְרִיכוֹת מִחֲשָׁבָה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר מִשׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: תְּרוּמַת חֲרַשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן – לֹא תֵצֵא לְחֵלִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא סֶפֶק יֵשׁ בּוֹ דַּעַת סֶפֶק אֵין בּוֹ

דעת. כיצד עושים? בית דין ממזין לו אפוטרופוס והוא תורם, והם מקימין על ידיו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אינהו חרש? כל שהיה חרש מתחלתו. אבל פקח שנתחרש - הוא תורם והן מקימין על ידיו:

ב. שומע ואינו מדבר - זה הוא אלם. מדבר ואינו שומע - זה הוא חרש. זה וזה - הרי הן כפקח לכל דבר:

ג. אינהו שוטה? היצא יחידי בלילה, והלן בבית הקברות, והמקרע את כסותו, והמאבד את מה שנותנים לו. פעמים שוטה ופעמים חלים: זה הפלל! כל זמן שהוא שוטה - הרי הוא בשוטה לכל דבר, חלים - הרי הוא כפקח לכל דבר:

ד. רבי יהודה אומר: קטן שתורם - תרומתו תרומה. אומר רבי יהודה: מעשה בקטן שהניחו אביו במקשה, והיה תורם, ואביו מקים על ידו. ואמרו חכמים: תרומתו - תרומה. אמרו לו: לא הוא שתורם, אלא אביו שאמן אחריו:

ה. כיצד תורם את שאינו שלו? הרי שירד לתוך עדה חברו ולקט ותרם שלא ברשות, אם חושש משום גזל - אין תרומתו תרומה. ואם אינו חושש משום גזל - תרומתו תרומה. כיצד

ידוע אם חושש משום גזל אם לאו? הרי שבא בעל הבית ומצאו ואמר לו: 'בלך אצל יפות', נמצאו יפות - אינו חושש משום גזל, ואם לאו - הרי זה חושש משום גזל. ואם היה בעל הבית מלקט ומוסף עליהן, בין כף ובין כף - אינו חושש משום גזל:

ו. הגנב, והגזלן, והאנס - תרומתן תרומה, ומעשרותיהן מעשר, והקדשן הקדש. אם היו בעלים מרדפין אחריהן - אין תרומתן תרומה, ואין מעשרותיהן מעשר, ואין הקדשן הקדש. בעלי בתים סיקריקון - תרומתן תרומה, ומעשרותיהן מעשר, והקדשן הקדש:

ז. הבן, והשכיר, והעבד, והאשה - תורמין על מה שחן אוכלין. אבל לא יתרמו על הכל, שאין אדם תורם דבר שאינו שלו. הבן בשל אביו, והאשה בעסתה - הרי אלו תורמין, מפני שתרמו ברשות:

ח ארים שתורם, וכא בעל הבית ועבב, אם עד שלא תורם עבב - אין תרומתו תרומה. ואם משתורם עבב - תרומתו תרומה. אבל אין רשאי להוציא מעשר אלא על חלקו בלבד:

ט. פּוֹעֵל שְׁתָּרַם אֶת הַגֶּרֶן – אֵין תְּרוֹמָתוֹ תְּרוֹמָה. וְאִם אָמַר לוֹ בַּעַל הַבַּיִת: 'כְּנוּם לִי גֶרְנִי' – תְּרוֹמָתוֹ תְּרוֹמָה, שְׂאִין הַגֶּרֶן נִכְנָם אֶלָּא אִם כֵּן נִתְרַם:

י. פּוֹעֵלִים שְׁתָּרְמוּ אֶת הַבּוֹר – אֵין תְּרוֹמַתָּן תְּרוֹמָה. וְאִם הָיָה בּוֹר קָטָן וְאַחֲרַיִם מִשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ – תְּרוֹמַתָּן תְּרוֹמָה:

יא. רִשְׁאֵי בַּעַל הַבַּיִת לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר טָבֵל כְּדֵי תְּרוֹמַת מַעֲשֵׂר שְׁבַמְעֵשֶׂר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: בַּעַל הַבַּיִת שְׁתָּרַם אֶת הַמַּעֲשֵׂר – מֵה שְׁעֵשֶׂה עֲשׂוּי:

יב. אֶפְטָרוּפִין תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין עַל נִכְסֵי יְתוּמִים. מוֹכְרִין בְּתִים, שְׂדוֹת וּכְרָמִים, בְּהֵמָה, עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת לְהַאֲכִיל לִיתוּמִים, וְלַעֲשׂוֹת לָהֶן סִבָּה וְלוֹלֵב וְצִיצִית, וְכָל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה, וְלִקְנוֹת לָהֶן סֶפֶר תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים, וְכָל דְּבַר הַקְּצוּב מִן הַתּוֹרָה. אֲבָל אֵין פּוֹדִין עֲלֵיהֶן שְׁבוּיָיו, וְאֵין פּוֹסְקִין עֲלֵיהֶן צְדָקָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְכָל דְּבַר שְׂאִינוֹ קְצוּב מִן הַתּוֹרָה. וְאֵינָן רִשְׁאִין לְהוֹצִיא עֲבָדִים בְּנֵי חוֹרֵין, אֲבָל מוֹכְרִין אוֹתָן לְאַחֲרַיִם, וְאַחֲרַיִם מוֹצִיאִין אוֹתָן בְּנֵי חוֹרֵין. רַבִּי אָמַר: אָמַר אָנִי, שְׁנוֹתָן דְּמִי וּפּוֹדָה אֶת עַצְמוֹ:

יג. אין מוכרין ברחוק לקח בקרוב, ברע לקח בייפה. אין דנין לחוב ולזכות, להכניס להוציא ליתומין, אלא אם בן נטלו רשות מבית דין. וצריכין אפטרופין לחשב עם היתומין באחרונה; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין ליתומין אלא מה שהניחו להם אפטרופין. מוכרין עבדים לקח בהן קרקעות. אין בית דין עושין אפטרופין נשים ועבדים בתחלה. ואם מנה אותן אביהן בחייו – עושין אפטרופין:

יד. רבי שמעון בן אלעזר אומר: יתומים שסמכו אצל בעל הבית, או שסמכם אביהם, או שסמכום בית דין – מעשר ומאכילן מפני תקון העולם. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: יתום בן לוי שגדל אצל בעל הבית, מעשר ומאכילן מפני תקון העולם. היה למוד אצל לוי, או פהן, או עני – הרי זה מאכילן משלו. אם היה בן אשתו פהן, או לוי, או עני – הרי זה מאכילן מחלקו:

טו. קָטַן שָׁאֵמַר לְאַחַד בְּשׁוֹק: 'הָאֲכִילָנִי מֵעֵשֶׂר מַחְלָקִי'⁴ – מֵאֲכִילוֹ מִפְּנֵי תַקּוּן הָעוֹלָם. אִם הָיָה חַיֵּב לוֹ מִזְנוֹת, אִו שְׁעֵשָׂה עִמּוֹ כְּדֵי מִזְנוֹתָיו – מֵאֲכִילוֹ מִשְׁלוֹ, וְעוֹשֶׂה לוֹ בְּחֻלְקוֹ סְגָלָה: טז. לֹא יִתְרַם בְּעַל הַבַּיִת מֵעֵשֶׂר, וַיִּטַּל רְשׁוֹת מִן הַלּוּי. וְלֹא אֶת הַזְּרוּעַ וְהַלְחָיִים וְהַתְּקָבָה, וַיִּטַּל רְשׁוֹת מִן הַכַּהֵן. אֲבָל מִלֹּה אוֹתָן לְהִיּוֹת מִפְּרִישׁ עֲלֵיהֶן מַחְלָקָן:

יז. מִבִּירֵי כְּהוֹנָה וְלוּיָהּ, אֵינָן רִשָּׁאִין לַעֲשׂוֹתָן כֵּן. בְּדַבְּרִים הָאוֹבְדִין – מִתֵּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמֹשִׁיב אֲבָדָה: יח. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: מִי שֶׁבָּא בְּדַרְדָּר, וּבִידוֹ תְּאֲנִים וְעֲנָבִים וּמְלַפְפוֹנוֹת שָׂאִין יְכוּלִין לְהַגִּיעַ לְעִיר – מִשְׁלִיכֵן לְתוֹךְ הַנֶּמֶק אוֹ לְתוֹךְ הַסֶּנְאִין⁵. הָיָה עוֹבֵר בֵּין הַגּוֹזִים וּבֵין הַכּוֹתֵימ, וּבִידוֹ דְּבָרִים שָׂאִין יְכוּלִין לְהַגִּיעַ לְעִיר – מַנִּיחֵן עַל גְּבֵי סָלַע. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: מַנִּיחֵן בְּאַפְנֵדָתוֹ עַד שְׁיִסְרִיחוּ:

יט. גּוֹי שֶׁתֵּרַם שָׁל חֶבְרוֹ וְשָׁל יִשְׂרָאֵל אֶפְלוּ בְּרִשׁוֹת – אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. מֵעֵשָׂה בְּפִינָא, בְּיִשְׂרָאֵל אֶחָד שָׁאֵמַר לְגוֹי: 'תְּרוּם לִי גְרָנִי!' וְתִרְמָה, וְחִזְרָה תְּרוּמָה לְגָרְן, וּבָא מֵעֵשָׂה לְפָנָי

⁴ חֵינָּה מֵעֵשֶׂר עָנִי מִחֻלְקָ שְׁלוֹ, שָׂאִין לוֹ מַה לְאַכֹּל.

⁵ קוֹצִים. סְנָא – סְנָה.

רבן גמליאל, ואמר: הואיל והגוי תרם – אינה תרומה. רבי יצחק אומר: גוי שתרם את של ישראל והבעלים מקימין על ידיו – תרומתו תרומה:

יום חמישי, יח אב

מסכת תרומות פרק שני

א. המזכר פרות לחברו, ואמר לו: 'פרות שמכרתי לך טבלים הן; ב'שר בכור הוא'; 'יון נסך הוא' – שורת הדין אין נאמן. רבי יהודה אומר: לא נחשדו ישראל על בן, אלא הכל לפי מה שהוא איש:

ב. ה'יה מקריב עמו זבחים, ואמר לו: 'נתפגלו'. ה'יה עושה עמו טהרות, ואמר לו: 'נטמאו' – נאמן, לא נחשדו ישראל על בן. אבל אמר לו: 'זבחים שהקרבת עמך באותו היום נטמאו' – שורת הדין אין נאמן. רבי יהודה אומר: לא נחשדו ישראל על בן, אלא הכל לפי מה שהוא איש:

ג. השוחט את הפסח על בני החבורה, ואמר: 'שְׁלֹא לְשִׁמוּ שְׁחַטְתִּיו' – שורת הדין אין נאמן. רבי יהודה אומר: עד שלא התחיל בו – נאמן, משהתחיל בו – אינו נאמן:

ד. אין תורמין כמין על שאינו מינו! אבל אמרו: כל מיני הפיין אחד. כל מין אופילין ואגוזים וישקדים ורמונים אחד. תורמין ומעשרין מזה על זה. היו לו תאנים שחורות ולבנות בתוך ביתו, וכן שני מיני הפיין – תורמין ומעשרין מזה על זה. רבי יצחק אומר משום רבי אליעזר, בית שפאי אומרים: אין תורמין, ובית הלל אומרים: תורמין:

ה. כיצד אין תורמין מן החדש על הישן? אין תורמין מפרות שנה זו על פרות שנה שעברה. ולא מפרות שנה שעברה על פרות שנה זו. אבל שדה שנעשה שתי ברכות בשנה, וכן שדה בית השלחין – תורמין ומעשרין מזה על זה. לקט ירק בערב ראש השנה עד שלא בא השמש, וחזר ולקט משבא השמש – אין תורמין ומעשרין מזה על זה, מפני שזה חדש וזה ישן:

ו. היתה שניה ונכנסה לשלישית, הראשון – מתעשר מעשר שני, והשני – מתעשר מעשר עני. לקט אתרוג בערב חמשה

עָשָׂר בְּשָׁבַט עַד שְׁלֹא בָּא הַשָּׁמֶשׁ, וְחֹזֵר וְלִקַּט אַחֵר מִשָּׂבַע
הַשָּׁמֶשׁ - אֵין תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין מִזֶּה עַל זֶה, מִפְּנֵי שְׁזֶה חֲדָשׁ
וְזֶה יָשׁוּן. הִיְתָה שְׁלִישִׁית וְנִכְנְסָה לְרִבְעִית, הִרְאִישׁוֹן - מִתְעַשֵּׂר
מִעֲשָׂר עֲנִי, וְהַשְּׁנִי - מִתְעַשֵּׂר מִעֲשָׂר שְׁנִי:

ז. כִּיצַד אֵין תּוֹרְמִין מִן הַתְּלוּשׁ עַל הַמְּחַבֵּר? אָמַר: 'פְּרוֹת
תְּלוּשִׁין אֵלּוּ עֲשׂוּיִן תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת עַל פְּרוֹת מְחַבְּרִין אֵלּוּ'.
אוּ 'פְּרוֹת מְחַבְּרִין אֵלּוּ עֲשׂוּיִן תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת עַל פְּרוֹת
תְּלוּשִׁין אֵלּוּ' - לֹא אָמַר כָּלוּם. אָבֵל 'פְּרוֹת תְּלוּשִׁין אֵלּוּ עֲשׂוּיִן
תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת עַל פְּרוֹת מְחַבְּרִין אֵלּוּ לְכַשְׁיִתְלָשׁוּ' - הֲרִי זֶה
אוֹכֵל מִהֵן עֲרָאִי, וְעוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת עַל מְקוֹם אַחֵר
עַד שְׁיִתְלָשׁוּ. נִתְלָשׁוּ - דְּבָרִיו קְיָמִים:

ח. כִּיצַד בּוֹ: מִי שְׁתִּיחָה בָּא בְּדֶרֶךְ, וְהִיְתָה בְּיָדוֹ כֶּלֶפֶלָה שֶׁל
פְּרוֹת שְׂאִינָן מִתְקַנֵּין, אָמַר: 'הֲרִי זֶה עֲשׂוּיָה תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂר
עַל פְּרוֹת שְׂיִישׁ לִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי לְכַשְׁיִגְיַע לְעִיר' - הֲרִי זֶה אוֹכֵל
מִמֶּנָּה עֲרָאִי, וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂר עַל מְקוֹם אַחֵר עַד
שְׁיִגְיַע לְעִיר. הֲגִיעַ לְעִיר - דְּבָרִיו קְיָמִין. נֶאֱכָלוּ פְּרוֹת אוּ נִגְנְבוּ
אוּ שְׂאִבְדּוּ, עַד שְׁלֹא הֲגִיעַ לְעִיר - כֶּלֶפֶלָה בְּמִטְבְּלָהּ, מִשְׁהֲגִיעַ

לְעִיר - דְּבָרָיו קִימִין. יִתֵּר עַל בֶּן אָמֵר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב:
 'עֲרוּגָה תְּלוּשִׁין יִהְיֶה תְּרוּמָה עַל פְּרוֹת עֲרוּגָה זֶה מִחֲבָרִין
 לְכַשִּׁיבֵיאוֹ שְׁלִישׁ וְיִתְלָשׁוּ, וְהִבִּיאוּ שְׁלִישׁ וְנִתְלָשׁוּ - דְּבָרָיו קִימִין:
 ט. כִּי־צַד אֵין תּוֹרְמִין מִפְּרוֹת הָאָרֶץ עַל פְּרוֹת הוּץ לָאָרֶץ? אֵין
 תּוֹרְמִין מִפְּרוֹת אָרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל פְּרוֹת סוּרְיָא. וְלֹא מִפְּרוֹת
 סוּרְיָא עַל פְּרוֹת הָאָרֶץ. יִשְׂרָאֵל שְׁקֵנָה שְׁדָה בְּסוּרְיָא - הָרִי הוּא
 בְּקוֹנָה בְּפִרְוֹד⁶ שְׁבִירוֹשָׁלַיִם, תּוֹרֵם וּמְעַשֵּׂר עָלֶיהָ:

י. יִשְׂרָאֵל וְנִכְרֵי שְׁקֵנּוּ שְׁדָה בְּסוּרְיָא - הָרִי הוּא כְּמִטְבֵּל וְכִחְלִין
 שְׁנֵתְעָרְבוּ זֶה בְּזֶה; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר:
 חֲלָקוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל - חֵיב, חֲלָקוּ שֶׁל נִכְרֵי - פְּטוֹר. יִשְׂרָאֵל שְׁקֵנָה
 שְׁדָה בְּסוּרְיָא עַד שֶׁלֹּא הִבִּיאוּ, וְהִבִּיאוּ שְׁלִישׁ, אַף עַל פִּי שְׁחֹזֵר
 וּמִכְרָה לְנִכְרֵי - חֵיבָתָהּ בְּמַעֲשֵׂר וּבְשִׁבְעִיתָהּ, שְׁפָכָר נִתְחִיבָהּ.
 אֲבָל הָאָרִיסִין וְהַחֲכִירוֹת וּבֵתֵי אָבוֹת, נִכְרֵי שְׁמִשְׁכֵּן שְׁדָהוּ
 לְיִשְׂרָאֵל, אַף עַל פִּי שְׁעָשָׂה לוֹ יִשְׂרָאֵל נִימוּסוֹת⁷ עָלֶיהָ - פְּטוּרָה
 מִן הַמַּעֲשֵׂרוֹת וּפְטוּרָה מִן הַשְּׂמִטָּה:

⁶ פִּרְוֹד שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם - מִגְרָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם וּכְפָרִיָּה. תְּרַגּוּם מִגְרָשָׁה - פְּרִוּוֹדָה (רַמְבַּ"ם פְּרוּשׁ
 הַמְּשֻׁנָּוֹת - מִסְכַּת חֵלָה פָּרָק ד' מִשְׁנָה י"א).

⁷ שְׂמִטָּה.

יא. איזו היא הארץ ואיזו היא חוצה לארץ? כל ששופע מפורז אמנון ואילך - ארץ ישראל. מפורז אמנון ולפנים - חוצה לארץ. נסין שבנים⁸ - רואין אותן באלו חוט מתוח מפורז אמנון עד נחלי מצרים, מחוט ולפנים - ארץ ישראל, מחוט ולחוץ - חוצה לארץ. רבי יהודה אומר: כל שהוא בנגד ארץ ישראל - הרי הוא בארץ ישראל, שנאמר (במדבר לד, ו): "וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול". נסין שבצדדין - רואין אותן באלו חוט מתוח מקפליא עד אוקינוס, מנחל מצרים עד אוקינוס, מחוט ולפנים - ארץ ישראל, מחוט ולחוץ - חוצה לארץ:

יב. ספינה הבאה מחוצה לארץ והיו בה פרות, מחוט ולפנים, אם היא גושששת - חיבת לפי השבון. והיוצא לחוץ לארץ - אין חיבת לפי השבון. רבי אליעזר אומר: עפר ארץ ישראל, כל מקום שהוא - חיב:

יג. אבל ערלה וכלאי הכרם - שוין לנכרים בארץ ישראל בסוריא ובחוצה לארץ. אלא שרבי יהודה אומר: אין לנכרי כרם רבעי בסוריא. וחכמים אומרים: יש לו. אמר רבי יהודה:

⁸ א"י הים.

מעשה בשביון ראש בית הכנסת של כזיב, שלקח מן נכרי רבעי בסוריא ונתן לו דמיו, ובא ושאל את רבן גמליאל שהיה עובר ממקום למקום, ואמר לו: 'המתן עד שנהיה בהלכה', והתירו. אמר לו: משם ראיה? אף הוא שלח לו ביד שליח הרש: מה שעשית עשית אבל לא תשנה⁹ לעשות כן:

יד. אין תורמין מן התבואה שלא הביאה שלישי. כיצד ידע אם הביאה שלישי אם לא? אם זורעה ומצמחת – הדבר ידוע שהביאה שלישי. אם זורעה ואינה מצמחת – הדבר ידוע שלא הביאה שלישי:

יום שישי, יט אב

מסכת תרומות פרק שלישי

א. מפני מה אמרו: אלא לא יתרם? מפני שאין יכול לברך.
ב. מפני מה אמרו: סומא לא יתרם? מפני שאין יכול לבור את היפה מן הרע. מפני מה אמרו: שכור לא יתרם? מפני שאין

⁹ לעשות כד שוב.

בו דעת. אף על פי שאמרו: שבור - מקחו מקח, וממכרו ממכר, מתנתו מתנה, ונדרו נדר, הקדשו הקדש, עבר עברה שחיב עליה חטאת - מחיבין אותו. סקילה - מחיבין אותו. כללו של דבר: שבור - הרי הוא כפקח לכל דבר, אלא שפטור מתפלה. מפני מה אמרו: בעל קרי לא יתרום? מפני שאינו יכול לבדו. מפני מה אמרו: ערם לא יתרום? מפני שאינו יכול לבדו. אבל מכסה את עצמו בתבן ובקש ובכל דבר, ומבדו:

ב. היתה הולך להפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר עני, מאימתי מבדו עליה? משהפרישו. הפרישו, אם עתיד לקרות להם שם - אין בהן קדשה עד שיקרא להם שם. ואם אין עתיד לקרות להם שם, ביון שהפרישו - נתקדשו:

ג. רבי יהודה אומר: מודד אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו, ובלבד שלא יתרום במדה ובמשקל. שוקל אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו, ובלבד שלא יתרום במשקל. רבי יוסי בר יהודה אומר: לא במדה, ולא במדוד, ולא במשקל, ולא בשקול, ולא בפניני, ולא בפניני. אמרו לו: מעשה שהיינו מלקטים תאנים אחר אביה, ואמר לנו: הוי מונין. אמר רבי שמעון בן

אֲלֵעֶזֶר: מַעֲשֵׂה בְּזָקֵן אֶחָד בְּעֶרְדֵּסְקִית שֶׁהָיָה שׂוֹקֵל אֶת כְּלִבְלָתוֹ מְלֵאָה, וְחֹזֵר וְשׂוֹקֵלָהּ רִיקָנִית, וְהָיָה רַבִּי מֵאִיר מְשֻׁבָּחוֹ:

ד. הַתּוֹרֵם אֶת הַכְּלִבְלָה, וְנִמְצְאוּ פְּרוֹת בְּצַדֵּי כְּלִבְלָה – הָרִי אֵלּוֹ תְּרוֹמָה, מִפְּנֵי שֶׁכְּלָבוֹ לְתָרֵם עַל הַכֹּל:

ה. הָיָה לְפָנָיו תְּאֵנִים וְרִמּוֹנִים – אֵין מְחִיבִין אוֹתוֹ לְהִיּוֹת יוֹשֵׁב וּמַעֲשֵׂר בֵּין בְּדִקְהָ בֵּין בְּנֶסֶה, אֲלֵא: תּוֹרֵם כְּדָרְכוֹ בְּבִינוּנֵי:

ו. הַתּוֹרֵם אֶת הַגֶּרֶן – צָרִיף שִׁיכּוֹן אֶת לְבוֹ עַל מַה שֶׁבִּקְשׂוּן עַל מַה שֶׁבִּתְבָּן עַל מַה שֶׁבְּצַדְדֵּין. הַתּוֹרֵם אֶת הַגֶּת – צָרִיף שִׁיכּוֹן אֶת לְבוֹ עַל מַה שֶׁבְּחֶרְצָנִין וְעַל מַה שֶׁבְּגֻזִין. הַתּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר – צָרִיף שִׁיכּוֹן אֶת לְבוֹ עַל מַה שֶׁבְּנֶפֶת. אִם לֹא כֵּן – תִּנְאֵי בֵּית דִּין הוּא שֶׁתְּרוֹם עַל הַכֹּל:

ז. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: כָּל בֵּית הַגְּרָנוֹת תְּפוּסָה אַחַת. כִּיצַד? גִּת אֶחָד לְשֵׁנֵי בּוֹרוֹת, שְׁתֵּי גִתוֹת לְבוֹר אַחַת, שְׁתֵּי גִתוֹת לְשֵׁנֵי בּוֹרוֹת, בְּזִמְן שֶׁכֵּלֶם תְּפוּסָה אַחַת – תּוֹרְמִין וּמַעֲשִׂרִין מִן זֶה עַל זֶה. נִטְמָא אֶחָד מֵהֶן – תּוֹרֵם מִן הַטְּהוֹר שָׁבוּ עַל הַטְּמֵא שָׁבוּ. אֵין כֵּלָם תְּפוּסָה אַחַת – אֵין תּוֹרְמִין וּמַעֲשִׂרִין מִזֶּה עַל זֶה. נִטְמָא אֶחָד מֵהֶם – לֹא יִתְרֵם מִן הַטְּהוֹר שָׁבוּ עַל הַטְּמֵא שָׁבוּ.

וכן הִיָּה רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: כָּל בֵּית הַבַּד קוֹרָה אַחַת. בֵּיצֵד?
 קוֹרָה אַחַת לְשֵׁנֵי בּוֹרוֹת, שְׁתֵּי קוֹרוֹת לְבוֹר אַחַת, שְׁתֵּי קוֹרוֹת
 לְשֵׁנֵי בּוֹרוֹת, בְּזֶמֶן שְׁכַלְמָם תְּפוּסָה אַחַת - תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין
 מִזֶּה עַל זֶה. נִטְמָא אַחַת מֵהֶם - תּוֹרֵם מִן הַטְּהוֹר שָׁבוּ עַל
 הַטְּמֵא שָׁבוּ. אֵין בְּלָם תְּפוּסָה אַחַת - אֵין תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין
 מִזֶּה עַל זֶה. נִטְמָא אֶחָד מֵהֶם - לֹא יִתְרֵם מִן הַטְּהוֹר שָׁבוּ עַל
 הַטְּמֵא שָׁבוּ:

ח. הִיָּה מְלֻקֵּט כְּפִי יָרֵק וּמְנִיחַ בְּגִנְתָּה - תּוֹרֵם מֵאַחַת עַל הַכֹּל.
 הֵבִיא מִין אַחֵר בִּינֵיהֶם - תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאַחָד. הֵבִיא מִמִּינִים
 הֶרְבֵּה בַקֶּפֶה, כְּרוּב מִלְמַעְלָה וּכְרוּב מִלְמַטָּה וּמִן אֶחָד בְּאַמְצַע
 - לֹא יִתְרֵם מִן הָעֲלִיּוֹן לְתַחְתּוֹן אֲלֵא אִם בֵּן הַקֶּפֶה:

ט. הַמְשִׁיחַ צְבוּרִין בְּגֵרָן - תּוֹרֵם מֵאַחָד עַל הַכֹּל. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה: אֵימַתִּי? בְּזֶמֶן שֶׁעָקַר הַגֵּרָן קָיָם, אֵין עָקַר הַגֵּרָן קָיָם -
 תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאַחָד. הַכְּנִים פְּרוּתָיו לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, אִף עַל פִּי
 שֶׁחַן מְפֹרֵין - תּוֹרֵם מֵאַחָד עַל הַכֹּל. שְׁתֵּי מְגוּרוֹת בְּעֻלְיָה
 אַחַת - תּוֹרֵם מֵאַחָד עַל הַכֹּל. שְׁנֵי תְבוּאָה וְעֻגְלֵי דְבִלְתָּה

ודוגיות¹⁰ של גרונרות, כלם בהקפה אחת – תורמין ומעשרין
מזה על זה:

י. מאימתי תורמין את הגרן? משתעקר האלה¹¹. צבר מקצת
הגרן – תורם מן הצבור על שאינו צבור:

יא. מאימתי תורמין את הגת? משיהלכו בה שתי וערב.
מאימתי מטמאין? בית שמאי אומרים: משנפול מעשר ראשון,
בית הלל אומרים: משנפול מעשר שני. אמר רבי יהודה: הלכה
כדברי בית שמאי, אלא שנהגו הרבים כדברי בית הלל.
וחכמים אומרים: מוציאין תרומה ומעשרות ומטמאין את הגת
מיד:

יב. מאימתי תורמין את הזתים? משיתעינו. ורבי שמעון אומר:
משיתחנו. רבי יוסי בר יהודה אומר: מביא זיתים בקפה ונותן
לתוך הפמל, ומחלד בהן שתי וערב. אמרו לו: אינו דומה
ענבים לזיתים! ענבים – רבות ונותקות את יינן, זיתים –
קשים ואינן נותקין את שמנן:

---

¹⁰ תביות

¹¹ משתעקר התבואה שמהפכים אותה עם הרחת כדי לצוקרה בכרי. תרגום תבואה –
עללא (תפדי דוד). ב'מנחת כפורים' פרש: מוין.

יג. אין תורמין שמן על הזיתים הנכתשין, ולא יין על ענבים הנדרכות. אם תרם - תרומתו תרומה. ויחזר ויתרם. הראשונה - מדמעת בפני עצמה, וחיבין עליה חמש. אבל לא שניה. וצריך להוציא עליהן תרומה ומעשרות. חזר ועשה זיתים ראשונים שמן, וענבים ראשונים יין - תרומה, ואין צריך לתרם שניה, וצריך לקרות לה שם. רבי יוסי אומר: בית שמואי אומרים: תורמין, ובית הלל אומרין אין תורמין. ומודים: שאם תרם - שצריך לתרם שניה:

יד. התורם זיתים על זיתים העתידין להפתש, ענבים על ענבים העתידיים לדרוך - תרומה ויחזר ויתרם. הראשונה - מדמעת, שניה - אין מדמעת. הראשונה - חיבין עליה חמש, שניה - אין חיבין עליה חמש. התורם זיתים שמן על זיתים לאכילה - תרי זה תורם לפי השמן הראוין לעשות; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: תורמין לפי האוכלין הראוין לעשות חוץ מגרעיניהן. מודים בקלקסין¹² - שתורמין לפי אוכלין חוץ מגרעיניהן:

¹² מין זיתים שאינם עושים שמן.

טז. הַתּוֹרָם עֲנָבִים לַעֲשׂוֹתָן צְמוּקִין, תְּאֵנִים לַעֲשׂוֹתָן גְּרוֹגְרוֹת, רְמוֹנִים וְעֵתִיד לַעֲשׂוֹתָן כְּרִי – תְּרוּמָה וְאִין צְרִיף לְתָרֵם שְׁנֵיחָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, בֵּית הַלֵּל אֹמְרִים: אִין צְרִיף לְתָרֵם שְׁנֵיחָה, וּבֵית שְׁמַאי אֹמְרִים: צְרִיף לְתָרֵם שְׁנֵיחָה. אָמְרוּ בֵּית שְׁמַאי לְבֵית הַלֵּל: הֲרִי הוּא אֹמֵר (בַּמִּדְבָּר יח, כז): "וְכַמְלֵאָה מִן הַיֶּקֶב". לֹא תָרֵם זֶה מִן הַיֶּקֶב! אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל: הֲרִי הוּא אֹמֵר (וַיִּקְרָא כו, ל): "וְכָל מַעֲשֵׂר" וְגו'. אִם אֹמֵר אַתָּה: 'צְרִיף לְתָרֵם שְׁנֵיחָה' – אַף הוּא לֹא קָיָם קִדְשׁ לַה':

טז. תּוֹרְמִין מִן הַעֲרֻמָּה עַל הַכְּרִי, אָבֵל לֹא מִן הַכְּרִי עַל הַעֲרֻמָּה:

יז. הַמְּכַנְּיִם שְׁבָלִין לְתוֹף בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹתָם מְלִילוֹת – הֲרִי זֶה תּוֹרֵם שְׁבָלִין. בֶּן לִוִּי שֶׁנִּתְמַנֵּו לֹו שְׁבָלִין – עוֹשֶׂה אוֹתָן גֶּרֶן. עֲנָבִים עוֹשֶׂה אוֹתָן יִין. זֵיתִים עוֹשֶׂה אוֹתָן שְׁמֹן. כְּשֵׁם שֶׁתְּרוּמַת רֵאשִׁית מִן הַגֶּרֶן וּמִן הַיֶּקֶב – כֶּף תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִן הַגֶּרֶן וּמִן הַיֶּקֶב:

יח. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: תּוֹרְמִין מִן הַטְּהוֹר עַל הַטְּמֵא. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מַעֲשֶׂה שֶׁנִּפְלָה דִּלְקָה בְּכַפֵּר טוֹזְנָא, וְתִרְמוֹ מִן

הטהור על הטמא. אמרו לו: משם ראיה? אלא שתרכמו מהן עליהן. רבי אלעזר אמר משום רבי אליעזר: תורמין מן הטהור על הטמא אף בלח. ביצד? מי שכבש זיתים בטמאה ומבקש לתרמן בטהרה - מביא משפך שאין בפיו כפיצה, ומניחו על פי חבית, ומביא זיתים ונותן לתוכו ותורם, ונמצא תורם מן הטהור על הטמא ומן המקף. אמרו לו: אין קרוי לח אלא יין ושמן בלבד. רבי יוסי אומר: התורם מן הטמא על הטהור, בין בשוגג בין במזיד - תרומתו תרומה. אמר רבי יוסי: מה נשתנה זה מן התורם מן הרע על היפה?!

יט. מפרישין תרומת מעשר מן הטמא על הטמא, ומן הטהור על הטהור, ומן הטהור על הטמא. אבל לא מן הטמא על הטהור. רבי נחמיה אומר: אין מפרישין מן הטמא על הטמא אלא בדמאי בלבד. אמרו לו: הרי אומר (פמדבר יח, כח): "ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן":

שבת קדש, כ' אב

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרָק רְבִיעִי

א. הַתּוֹרָם וְהַמַּעֲשֵׂר בְּשַׁבָּת, בֵּין בְּשׁוּגָג בֵּין בְּמִזִּיד –
מַעֲשָׂרוֹתָיו מַעֲשָׂרוֹת. וְהַמַּטְבִּיל כָּלִים בְּשַׁבָּת, בֵּין בְּשׁוּגָג בֵּין
בְּמִזִּיד – עָלוּ לוֹ יְדֵי מַבִּילָה:

ב. תּוֹרְמֵין הַטֵּיִן עַל הַפֶּת לְפִי הַחֲשָׁבוֹן, אֲכָל לֹא הַפֶּת עַל הַטֵּיִן.
תּוֹרְמֵין תְּאֲנִים עַל הַגְּרוּגָרוֹת בְּמִנְיָן, וְגְרוּגָרוֹת עַל תְּאֲנִים
בְּמִדָּה, אֲכָל לֹא תְּאֲנִים עַל הַגְּרוּגָרוֹת בְּמִדָּה, וְלֹא גְרוּגָרוֹת עַל
תְּאֲנִים בְּמִנְיָן. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: סֵלִי תְּאֲנִים וְסֵלִי
גְרוּגָרוֹת כֶּלֶן שְׁוִיָּן – תּוֹרְמֵין וּמַעֲשָׂרֵינָן מִזֶּה עַל זֶה. אָמַר רַבִּי
יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי: אֲבָא הִיא נּוֹטֵל עֲשָׂרָה גְרוּגָרוֹת מִן
הַמִּקְצָה עַל תְּשָׁעִים תְּאֲנִים שְׁבַבְלָכָה:

ג. תּוֹרְמֵין גְּלוּפְסִין¹³ עַל זֵיתֵי שֶׁמֶן, וְלֹא זֵיתֵי שֶׁמֶן עַל הַגְּלוּפְסִין.
[רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם זֵיתֵי שֶׁמֶן עַל הַגְּלוּפְסִין¹⁴]. תּוֹרְמֵין יִין
צָלוּל עַל שְׂאֵינּוֹ צָלוּל, וְלֹא שְׂאֵינּוֹ צָלוּל עַל הַצָּלוּל. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: אִם שְׂאֵינּוֹ צָלוּל עַל הַצָּלוּל, וּבִלְבָד שְׂאֵינּוֹ מִן הַיְּפֶה:

¹³ זֵיתִים גְּדוּלוֹת הַטּוֹבוֹת לְאִכְלָה אֲכָל אֵינּוֹ עוֹשׂוֹת שֶׁמֶן.

¹⁴ הַגְּרָ"א מוֹחֵק זֹאת.

ד. תורמין יין שאינו מבשל על המבשל, ולא המבשל על שאינו מבשל. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף המבשל על שאינו מבשל. וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר: יין מבשל – אין בו משום גלוי ואין בו משום יין נסוד:

ה. ירק שדרכו להשתפר יום אחד – תורמין עליו יום אחד. שני ימים – תורמין עליו שני ימים. שלשה ימים – תורמין עליו שלשה ימים. הקשואין, והדלועין, והפרכסמין, ותרדין שדרכן להשתפר יום אחד – תורמין עליהן יום אחד. החורין, והברישין, והלפת, והכרוב, שדרכן להשתפר שני ימים – תורמין עליהן שני ימים. הקפלוטות והמלפפות שדרכן להשתפר שלשה ימים – תורמין עליהן שלשה ימים. זה הכלל: כל שנשמר – תורמין עליו. רבי נחמיה אומר: לא יתנם מן התותים שלקט בשחרית על תותים שלקט בין הערבים. וכן היה רבי יוסי אומר: אין לך מר בקשות אלא הפנימי שבה, הרי זה מוסיף על היצון שבה ותורם:

ו. התורם את הבור ונמצא מנגלה, אבטיח ונמצא נקור – תרומה ויחזר ויתרם. רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משום

אָביו: תּוֹרְמִין יִין עַל חֶמֶץ, וְאִין תּוֹרְמִין חֶמֶץ עַל יִין אֶלֶּא לְפִי
הַשְּׁבוֹן:

ז. הַתּוֹרֵם חֲבִית שֶׁל יִין וְנִמְצְאָת שֶׁל חֶמֶץ, אִם יָדוּעַ שֶׁהִיָּתָה
שֶׁל חֶמֶץ עַד שֶׁלֹּא תִרְמָה - אֵינָה תִרְוּמָה. וְאִם מִשְׁתַּרְמָה
הַחֲמִיצָה - הִרִי זֶה תִרְוּמָה. סֶפֶק - תִרְוּמָה וְיַחְזוֹר וְיִתְרָם; דְּבָרֵי
רַבֵּי יוֹסֵי. שְׂרָבֵי יוֹסֵי אוֹמְרִים: יִין וְחֶמֶץ - שְׁנֵי מִינֵין. וְחֲכָמִים
אוֹמְרִים: מִיֵּן אֶחָד:

ח. הִיָּה בְּלִבּוֹ לְתֵרֵם חֶמֶץ עַל חֶמֶץ, וְכֹה שֶׁפִּידוּ יִין - תִּיִין
תִרְוּמָה. וְיַחְזוֹר וְיִתְרָם אֶת הַחֶמֶץ. הִיָּה בּוֹדֵק אֶת הַחֲבִית לְהִיּוֹת
מִפְּרִישׁ עָלֶיהָ וְהוֹלֵךְ, וְנִמְצְאָת שֶׁל חֶמֶץ, עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים -
וְדָאֵי, מִכָּאֵן וְאֵילָךְ - סֶפֶק. אֲבָל יִין מוֹגְתוֹ - מִפְּרִישֵׁין עָלֶיהָ
בְּחֻזְקָת שֶׁהוּא יִין כָּל אַרְבָּעִים יוֹם:

ט. הָאוֹמֵר תִרְוּמַת הַכְּרִי תִזָּה בְּצַפּוֹנוֹ - מִחֲצִיּוֹ כִּלְפֵי צַפּוֹן
מִדְּמָעָה; דְּבָרֵי רַבֵּי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּמִין קוֹ. רַבֵּן
שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נוֹטֵל אֶת הַתִּרְוּמָה בְּצַפּוֹן צַפּוֹנוֹ:

י. הַמְּקוֹדִים תִרְוּמָה לְכַבּוּרִים, מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן לְתִרְוּמָה, וּמַעֲשֵׂר
שְׁנֵי לְרֵאשׁוֹן, אֵף עַל פִּי שְׁעוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה - מַה שְׁעֵשֶׂה

עשוי. ראשון - לא יאכל עד שיציא שם שני עליו. שני - לא יאכל עד שיציא עליו ראשון. ואין בבורים מעכבת את התרומה. פיוצא בו: העושה עסה מן הטבל, בין שהקדים חלה לתרומה, בין שהקדים תרומה לחלה - מה שעשה עשוי. חלה - לא תאכל עד שיוציא עליה תרומה, ותרומה - לא תאכל עד שיוציא עליה חלה:

יא. הנה הולך להפריש תרומה, בשעת הפרשתו אומר: 'הרי זה מעשר ראשון' - הרי זה מעשר ראשון. הנה הולך להפריש מעשר ראשון, בשעת הפרשתו אומר: 'הרי זה מעשר שני' - הרי זה מעשר שני. הנה הולך להפריש מעשר¹⁵, בשעת הפרשתו אומר: 'הרי זה מעשר עני' - הרי זה מעשר עני. נתפון לומר מעשר שני, ואומר: 'מעשר עני'. מעשר עני, ואומר: 'מעשר שני' - לא אומר כלום. מעשר ראשון, ואומר: 'מעשר שני' - לא אומר כלום. רבי יהודה אומר: אם לשום מעשר עני מתפון - לא אומר כלום, אי משם שני - דכריו קימין:

---

¹⁵ מעשר ראשון.

יב. גוי שְׁתָּרַם - תְּרוֹמָתוֹ תְּרוֹמָה. גוי שֶׁהִפְרִישׁ בְּכוֹר, פֶּטֶר חֲמֹר וְחֵלֶה - ¹⁶מוֹדִיעִין אוֹתוֹ שֶׁאֵינוֹ חַיֵּב. עוֹבְדֵינּוּ בּוֹ וְגוֹזְזִין אוֹתוֹ, וְאַחַר כֵּךְ מְקַבְּלִין חֵימָנּוּ. פֶּטֶר חֲמֹר וְחֵלֶה - נְאֻכָּלֶת לְזָרִים. בַּמָּה דְבָרִים אָמוּרִים? עַל הַגֵּרָן. אָבֵל הַכְּנִים פְּרוּתֵי לְתוֹךְ בֵּיתוֹ - פְּרוּתֵי מְקַלְקֵלִין. וְיִשְׂרָאֵל הִחְשׂוֹד לְשִׁמְכָנִים פְּרוּתֵי לְתוֹךְ בֵּיתוֹ - פְּרוּתֵי מְקַלְקֵלִין. חֲבוּתִי - כְּנִכְרִי; דְבָרֵי רַבִּי. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: חֲבוּתִי - כִּי־יִשְׂרָאֵל¹⁷:

יג. הוֹצִיא תְּרוֹמָה מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹהֵג בָּהֶן טָבֵל וְתְרוֹמָה; דְבָרֵי רַבִּי. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין נוֹהֵג בָּהּ אֵלָא תְּרוֹמָה בְּלֶבֶד. הוֹצִיא מְעַשֵּׂר רֵאשׁוֹן מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹהֵג בּוֹ טָבֵל וּמְעַשֵּׂר רֵאשׁוֹן; דְבָרֵי רַבִּי. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ לְהִפְרִישׁ אֵלָא תְּרוֹמָה בְּלֶבֶד. הוֹצִיא לָהֶם מְעַשֵּׂר שְׁנֵי מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹהֵגִין בּוֹ טָבֵל וּבְמְעַשֵּׂר רֵאשׁוֹן; דְבָרֵי רַבִּי. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ לְהִפְרִישׁ אֵלָא תְּרוֹמָה וּמְעַשֵּׂר שְׁנֵי. יִשְׂרָאֵל הִחְשׂוֹד וְהוֹצִיא מְעַשֵּׂר שְׁנֵי מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ

¹⁶ מוֹדִיעִין אוֹתוֹ שֶׁאֵינוֹ חַיֵּב וְאַחַר כֵּךְ מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ פֶּטֶר חֲמֹר עוֹבְדֵינּוּ בּוֹ וְגוֹזְזִין אוֹתוֹ וְחֵלֶתוֹ נְאֻכָּלֶת.

¹⁷ הַגֵּרָא לֹא גָרַם לָהּ.

ואמר: 'פדוי הוא' - נאמן. 'פדוי הוא ופדו לכם' - אינו נאמן.
 'פדאוהו לי, ופדאוהו לכם' - דבריו קיימין. והפותי - כגוי, דברי
 רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: פותי - בישראל.

יד. פותי שתתם ונתנה לכהן - תרומתו תרומה. רבי שמעון
 בן אלעזר אומר: תרומה ויחזר ויתתם. אמרו לו: מה נשתנה זו
 מנכרי שתתם ונתנה לפני בהמתו? אמר להם: הפרשה היא זו,
 שזו - נתרמה בקדשה, וזו - לא נתרמה בקדשה:

טו. היתה לו ערמה מורחת, רצה לעשותה תרומה על מקום
 אחר - עושה. נמלה תרומתה, אם רצה לעשות אותה מעשר
 ראשון על מקום אחר - עושה. נמל מעשר ראשון, רצה
 לעשות אותו מעשר שני על מקום אחר - עושה. נמל מעשר
 ראשון, רצה לעשות אותה מעשר עני על מקום אחר - עושה.
 ואם אמר: 'הריני תורם ומחשב אם תעלה בידי אחד מששים
 - תרומתו תרומה. ואם לאו - אין תרומתו תרומה', תרם
 ועלה בידו אחד מששים - תרומתו תרומה, אלא שתורם
 במדה:

